

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi polji. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gl. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I. V Ljubljani 1. velikega travna 1861. List 5.

Šmarnice za šolnike.

Šmarnice so pač kaj ljubeznjive, dišeče cvetice, ki nam jih prinaša vesela pomlad. Ni toraj čudo, da že edini zagled te mile cvetice razveseli človeka, bodi še mlad ali že postaren, deželsk ali mestin. Tudi si ni lahko misliti bolj ugodnega darilca, katero ta mesec nebeški kraljici darujemo v spomin sladkejših dišav, svetih čednost, kakor so ravno te občno priljubljene, krasne cvetice. — Nadjam se toraj, dragi moji učeniški sobratje, da vam bom tudi jaz vstregel s ponudbo sledečih šmarnic. Bodite prepričani, da so vse primerne našemu svetemu poklicu, in ohranijo svojo dišečo moč ne le za kratki čas veselega majnika, temuč še za celo šolsko leto, — tudi za vse naše šolsko življenje. Tega vas zagotovi že edino imé tega šopka, ki se glasi:

Gotov pomoček

za bolj kerščansko izrejo šolske mladine.

Ali gorjé ti, moj šopek! — marsikter šolnik se bo spotikal že nad tem tvojim imenom „bolj kerščanske izreje“, in bo godernjal: „Kaj ti ni dovolj kerščanska že dozdanja? — In kako pa ti veš, kako kerščansko ali nekerščansko mi drugi izrejamo svoje učence, ki nisi še nobenkrat slišal našega podučevanja! Ti skerbi za dostojin poduk svojih učencov; kaj je tebi mar za druge! Vsak učenik je odgovorin le za svojo učbo, in se ne vtikaj v druge!“

Nikar tako, brate moj! Čemu pa so nam učeniški zbori in vse posvetovanja v njih, če se smemo zadovoljiti vsak že z edino svojo učenostjo in modrostjo? „Več oči več vidi!“ Kolikokrat naj priprosteji tovarš v eni ali drugi reči zadene bolj pravo, kakor naj spretneji skušenec! tudi naj učenejši in modrejši se še vsak dan kaj novega zuči. — Dalje pa, brate moj, se zelo motiš in si zares kratkovidin, ako meniš, da uče in odreje družih učnikov ni mogoče drugače spoznati, kakor da se z lastnimi očmi vidi in na lastne ušesa sliši, kaj in kako da kdo uči. Kaj ti ni znan sloveči in vselej resnični izrek večne resnice: „Po njih sadu jih bote spoznali. Se li bere grozdje s terna, ali smokve z osata? — Sad vse šolske omike in izreje pa je vsa mišljava in zunanja obnaša šolske mladine. Kar je v sereu, je tudi na jeziku; in zunanje vedenje je gotovo znamenje in natančno kazalo vsega šolskega poduka in zrejevanja.

Ali pa je ta vidna obnaša šolske mladine vselej in povsod dovolj kerščanska? Je li vselej in povsod spodobna? — Če pazimo na to zanesljivo znamenje omike, zapazimo pač kaj velike razločke med šolo in šolo, in tega ne le po raznih deželah in šolskih okrajih, temuč že tudi po posamnih šolah in celó razredih teh šol ravno tistega mesta, terga, vasi. Mi pa tu ne bomo preiskovali vsega in po vseh znanstvenih pravilih, karkoli zadeva boljo ali slabšo obnašo sedanje šolske mladine; temuč ozirati se hočemo le na nekatere posamnosti, ki se vidijo vsak dan v obnaši šolarjev na njih očitnih potih in občnih zbirališčih. Presodimo le, kar je na teh pomembnega, bolj ali manj značajno kerščanskega. — Tu vidimo, s koliko spodobnostjo in očitno pobožnostjo, — tam, s koliko raztresenostjo in merzloto se moli navadna molitev pred in po šoli, ali zapeje kaka primerna pesmica. Po končanem uku gredo šolarji iz une učilnice v naj lepšem redu in brez vsega šundra, iz te pa se, pri komej odprtih vratih, žene in gujete vse hkrati s toliko silo, in dere s takim hrupom naprej, kakor o povodnji derva iz klavž izpuščene. Tam gredo tudi vso pot od šole do doma brez zastajanja naravnost in tako spodobno naprej, kakor navadno že odrasčeni ljudje od svete maše, se mirno in prijazno pomenkovaje o tem, kar so se ravno novega v šoli učili. Ako srečujejo po poti druge ljudi, jih pozdravljajo po kerščansko: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ — se odkrivajo duhovnim in svetnim

gospodom, in če med potjo zaslišijo zvoniti poldan ali avemarijo, koj potihne ves njih pogovor, vsak se odkrije in pobožno odmoli angelsko česčenje. — Kako vse drugače pa se zavedejo drugi na poti! kakor so že iz učilnice priderli enako klavžem, takó deró tudi vso pot naprej se zaganjaje v vse, se kepaje in kamnjaje med sabo in druge, — ljudém, ki jih srečujejo, le zabavlja je, ne pusté pri miri ne ljudi, ne živali, se za zvonjenje angelskega česčenja toliko zmenijo, kolikor za ropotanje burovža med čedo; — ob kratkem: se obnašaje v vsem prav po divjasko. — Na dom ne spremljamo ne enih, ne družih, ker tukaj je vse njih obnašanje boljše ali slabše — po navadah domače izreje. Spremiti pa vendar le hočemo še tē in une enkrat tudi v cerkev in viditi, kakó se vedejo v božji hiši, kako pri cerkvenih obhodih ali procesijah, posebno pa pri občnih šolarskih spovedih in obhajilih. Učenci dobrih kerščanskih šol se pri vseh teh očitnih pobožnostih obnašajo, kakor se kristijanom spodobi. Kjer pa se pri vseh teh priložnostih obnašajo nespodobno in bolj po telečje, kakor po človeško, tam se gotovo tudi v šoli ne učijo nič boljega. „Po njih sadu jih bote spoznali.“

Ako pa na zaderžanji enih in družih najdemo tolike razlike, ktere lahko vidi vsak dan, kdor le oči ima, in ktere razloči tudi že vsak priprost človek brez vse šolske omike in mladinske učenosti; tedaj je gotovo, da je tudi že obojih šolsko izrejevanje med sabo ravno takó različno. Kar se se je, to se žanje. S terna se ne bere grozdje, in smokve ne z osata; pa tudi ne z vinske tertē ternulje, ne s smokovega drevesa osat. — Kar pa zamore in tudi stori ta šola dobrega za kerščansko omiko svojih učencov, zakaj ne tudi una in vsaka? Kdo je tedaj kriv, če se to ne zgodi? „Kakor dobro drevo ne more roditi slabega sadu, tako tudi slabo ne dobrega.“ Zaderžanje učencov je pač dostikrat izraz njih šolskega poduka, in ogledalo pravne omike in obnaše njih učencov.

Zdaj pa tudi ni več težko uganiti „gotovega pomočka za bolj kerščansko izrejo šolske mladine“, kjer je še manjka. Kdor ima le še iskrico razuma, koj sprevidi, da ta edini pomočnik je: beseda in zgled učencov. Kar učenik uči z besedo in zgledom, to vedó in posnemajo tudi njegovi učenci. Učenci dobrih kerščanskih učencov se obnašajo v šoli in cerkvi in tudi med ljudstvom povsod po kerščansko; učenci

slabovernih in malopridnih učencikov pa povsod po svojih mojstrih. Kakoršín gospodar, taka družina!

Ni pa še dovolj le poznati pravega pomočka za dobro šolsko izrejo, treba ga je tudi vestno rabiti. Kaj pomaga poznati za kako bolezen še tako dobro zdravilo, če se pa ne rabi? Bolezen prihaja le hujša in nevarniša, in brez zgodnje in stanovitne rabe pravega zdravila postane kmali neozdravljiva. Tako tudi šolskim učencikom še ni zadosti le samo prepričanje, da za dobro kerščansko izrejo njih učencov je neogibljivo treba, da jih sami le dobrega učé z besedo in zgledom; temuč njih sveta neopustljiva dolžnost je, vse to tudi djansko spolnovati.

Obernimo zdaj to splošno pravilo na posamne príložnosti in sicer le na same že pred omenjene: pri šolski molitvi, pri sveti maši, pri procesijah, in še posebno pri šolarskih spovedih. Za vse té príložnosti podučimo svoje učence o spodobni obnaši že popred v šoli z jasno in resno besedo, in kažimo jim vse dopovedano, kakor v ogledalu na svojem lastnem izglednem zadržanji. Molimo jim šolsko molitev sami naprej — z vidno pobožnostjo; prepustimo pa večkrat to čast tudi zdaj temu, zdaj drugemu učencu, kakor kateri pred zasluži. Če namesti molitve zapojemo kako primerno pesmico, ne glejmo le na sočasje in soglasje, kar je le teló pesmi; temuč tudi na njé dušo, ki je serčna pobožnost; in petje bodi vselej čuteno in čutno vnetje za božjo slavo. — Pri sveti maši in vsaki drugi pobožnosti v cerkvi izvolimo za-se tako mesto, da ne bomo le mi svojih učencov, temuč tudi oni nas imeli vedno pred očmi (tedaj kje spredej v postranski klopi) in da se bodo tako v božji hiši mogli vsi v vsem zadržati po našem zgledu. (Konec prib.)

T e č n o u č i l o.

Kazavni poduk.

P o h i š j e.

Miza, stol, klop, omara, ključavnica, ključ, ogledalo, ura, podoba, polica, skrinja. Pert, žlica, nož, vilice, solnjak, sklenica, kupica, plošček, skleda.

Miza ima štiri noge in ploščo. Povejte od mize vse, kar veste! — Povejte kaj od stola! Nekteri stoli imajo tudi bla-